

Huddinge kommun
Grundskolenämnden
2018-10-02

FÖRSLAG

Ärende 7: Remiss – Riktlinjer för storlek på friyta vid förskolor och skolor

Förslag till beslut

Grundskolenämnden beslutar att överlämna följande yttrande på "Remiss - riktlinjer för storlek på friyta vid förskolor och skolor" till kommunstyrelsen:

Sammanfattning

Grundskolenämnden anser att riktlinjerna bör omarbetas. Riktlinjerna redogör på ett förtjänstfullt sätt för krav på friytor utifrån forskning och beprövad erfarenhet men föreslår sedan betydande avsteg från de rekommendationer som Boverket utformat. Remissen innehåller ingen motivering till varför den friyta som Boverket rekommenderar, och som bygger på forskning och beprövad erfarenhet, bara gäller för vissa av kommunens barn.

Grundskolenämnden menar att det är förvånande att det i riktlinjerna slås fast att mindre friytor, ibland endast halva friytan per barn i förhållande till Boverkets rekommendationer, uppfyller barnens behov i vissa geografiska områden i kommunen. Det hade varit önskvärt att riktlinjerna innehöll en analys av konsekvenserna med att begränsa friytorna i de områden där den största nybyggnationen av såväl bostäder som skolor kommer att ske.

De barn som i förslaget får de minsta friytorna är de som bor i tättbebyggda områden med mindre "egen" friyta hemma än barn i villamiljöer. Den föreslagna zonindelningen riskerar att ytterligare befästa skillnader i barns uppväxtvillkor. Det hade därför varit bra om riktlinjerna innehållit ett resonemang kring detta. Detta hade inte minst varit lämpligt utifrån skolans kompensatoriska uppdrag

Grundskolenämndens synpunkter

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att riktlinjer för storlek på friytor för skolgårdar tas fram.

Remissens inledande avsnitt redogör för forskningsläget på området och lyfter fram Boverkets allmänna råd om friyta för lek, utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande. Begreppet "friyta" definieras och betydelsen för barns hälsa och utveckling betonas. Här noteras även att Barnkonventionen, med tydliga skrivningar om barns behov och rättigheter, väntas bli lag år 2020. Plan- och bygglagen har även skrivningar om att barns friyta ska prioriteras framför parkeringsplatser. I Huddinge kommuns översiktsplan anges att barns behov ska tas särskild hänsyn till och vara en utgångspunkt i all samhällsplanering och ny bebyggelse.

Grundskolenämnden menar att de föreslagna riktlinjerna inte följer resonemangen i det inledande avsnittet. Remissen innehåller ingen motivering till varför den friyta som Boverket rekommenderar, och som bygger på forskning och beprövad erfarenhet, bara ska gälla för vissa av kommunens barn. Grundskolenämnden menar att det är förvånande att det i riktlinjerna slås fast att mindre friytor, både per barn och totalt, uppfyller barnens behov i vissa geografiska områden i kommunen. I områden med närhet till spårbunden kollektivtrafik föreslås såväl friyta per barn som total friyta kunna begränsas kraftigt. I "zon A" halveras friytan per barn i förhållande till Boverkets rekommendationer. Det hade varit önskvärt att riktlinjerna innehöll ett analys av konsekvenserna med att begränsa friytorna i de områden där den största nybyggnationen av såväl bostäder som skolor kommer att ske.

Huddinge är i dagsläget en kommun med stora skillnader mellan de olika bostadsområdena. Det finns områden där många barn bor trångt i flervåningshus och där barnens "egna" friyta ofta är begränsad, varför de istället bör ha ett större behov av friyta under vistelsen i skolan. Däremot har barn som bor i kommunens villaområden ofta tillgång till större friyta under fritiden. Den föreslagna zonindelningen riskerar att ytterligare befästa de skillnader som finns. Det hade därför varit bra om riktlinjerna innehöll ett resonemang kring detta. Detta hade inte minst varit lämpligt utifrån skolans kompensatoriska uppdrag.

Riktlinjerna har varit på remiss i flera nämnder. Grundskolenämnden vill särskilt lyfta fram följande formuleringar och instämma i tillsynsnämndens svar:

Natur- och byggnadsförvaltningen anser inte att de föreslagna riktlinjerna uppfyller kravet på en god bebyggd miljö utan snarare riskerar barn och ungas hälsa genom att de möjliggör skolgårdar och andra undervisningslokaler som enligt beprövad erfarenhet medför ökad risk för ohälsa, samt medför risk att lek och socialt samspel inte utvecklas på lämpligt vis.

[...] Förvaltningen har viss förståelse för att det i många områden är svårt att tillgodose barnens behov av tillräckliga friytor då det råder stor konkurrens om marken. Det är dock en fråga som måste lyftas i kommunen och tydligt avgöras

genom ett principiellt resonemang. Är barns utveckling, både i fysiskt och socialt hänseende, underordnat andra intressen såsom ytor för trafik och parkering, täthet i bebyggelsen eller plats för andra verksamheter? De föreslagna riktlinjerna tycks peka i den riktningen. Det saknas dock helt resonemang om detta i de föreslagna riktlinjerna.

Vidare sägs att lägre minimikrav för friytor (i detta fall zon A och B) riskerar att alltid tillämpas även där det finns möjlighet att tillskapa större friytor.

Grundskolenämnden ställer sig liksom tillsynsnämnden frågande till att 500 meter till grönområde anges i riktlinjerna som lämplig kompensation för mindre friytor. Små barn har svårare att röra sig längre sträckor och det vanligaste är att WHO:s rekommendationer på 300 meter gångavstånd används. Det förefaller osannolikt att skolbarn ska hinna tillbringa raster på lektytor som inte angränsar till skolan.

Även barn- och utbildningsförvaltningen framhåller att parker och grönområden inte kan ersätta en bra utemiljö i direkt anslutning till verksamheten. Promenad till såväl grönområden som parker kräver högre personaltäthet. Samtidigt är sådana områden sällan inhängnade och det saknas toaletter. Ytterligare en aspekt är att besöksstrycket riskerar att bli mycket stort, vilket ökar slitaget. Grundskolenämnden delar också barn- och utbildningsförvaltningens åsikt kring att bussning eller cykling med egna cyklar till grönområden/park inte kan vara ett alternativ till tillräcklig fritid. Vidare sägs i riktlinjerna att stråk till i första hand skog ska vara utformad för att prioritera barns rörelse. Stråken ska vara trygga, tillgängliga, trafiksäkra och lekvänliga. Grundskolenämnden har svårt att se att den typen av stråk skulle vara enklare att tillskapa i tätbebyggda områden än att skapa tillräcklig fritid i anslutning till skolan.

Förvaltningen påpekar även att det i riktlinjerna anges att antalet personal ska framgå, vilket över tid kan bli missvisande då verksamhetens förutsättningar förändras. Personalomsättningen i Huddinges skolor har de senaste åren varit hög samtidigt som personalen vittnar om en tuff arbetsmiljö. En viktig aspekt när det gäller riktlinjer för friytor är därför att kommunen måste kunna behålla och rekrytera lärare och annan personal. Det handlar både om att vara en attraktiv arbetsgivare och att garantera trygghet och säkerhet för eleverna.

Barn- och utbildningsförvaltningen framhåller vikten av att friytan är tillgänglig samt ändamålsenlig för lek, rekreation och pedagogik. Friytan måste också vara tillgänglig för de elever som har skolbarnsomsorg (fritids) då utevistelse är en viktig del i denna verksamhet.

När det gäller idrottsplaner menar förvaltningen att det tydligt bör framgå om dessa ingår i friytan eller ska ses som komplementtyta. I de fall då undervisning

bedrivs på planen alternativt att planen förhyrs för kultur- och fritidsnämndens verksamhet kan ytan inte anses som tillgänglig för rast och fritidsverksamhet.

Idrottsplaner bör finnas tillgängliga inom rimligt avstånd för alla skolor så att de kan nyttjas i undervisningen. Varierande behov av storlek på planer följer av barnens ålder, men alla skolor önskar tillgång till löparbanor och hoppgröp. Dessa idrottsplaner ska kunna samutnyttas av skolor och föreningslivet.

Grundskolenämnden betonar också att följande förtydliganden krävs gällande hantering av friytor i enskilda fall:

- vilken instans ansvarar för att en utredning genomförs vid avsteg?
- Vilken instans är mottagare av utredningen och var tas beslut om avsteg?

Riktlinjer för friytor bör gälla all skolverksamhet, såväl kommunal som fristående. Grundskolenämnden anser att detta är en viktig princip för att säkerställa en jämlik skolgång.

Riktlinjerna behöver omarbetas

Grundskolenämnden anser att riktlinjerna bör omarbetas. Riktlinjerna redogör på ett förtjänstfullt sätt för krav på friytor utifrån forskning och beprövad erfarenhet men gör sedan utan motivering betydande avsteg från de rekommendationer som Boverket utformat.

Barn och unga miljö måste få en högre prioritet i kommunen än idag. Om en zon-indelning ändå görs så måste riktlinjerna kompletteras med en bedömning av antalet barn och unga i de områden där Boverkets rekommendationer inte uppfylls. Det måste också tydligt framgå vilka prioriteringar som ligger bakom förslaget till zon-indelning och konsekvenserna för eleverna utifrån forskning och beprövad erfarenhet.

Grunden för våra barns framtid läggs i skolan. När vi investerar i skolan så investerar vi i vår gemensamma framtid. Det är viktigt att alla barn i Huddinge får en bra och jämlik skolgång. Det handlar om att de ska känna trygghet i skolan, få studiero och nå kunskapsmålen.

För Socialdemokraterna

Michaela Lööf

För Miljöpartiet

Birgitta Ljung

För Vänsterpartiet

Sonia Benavente

